

Sieć Obywatelska - Watchdog Polska
02-605 Warszawa
Warszawa (miasto)
ul. Ursynowska 22 / 2

Warszawa (miasto), 2021-03-03

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
WARSZAWA
WARSZAWA
AL. "SOLIDARNOŚCI" 77

WNIOSEK

dot. decyzji Prezesa UOKIK nr DKK-34/2021 z dn. 05.02.2021 r.

117/MB/SOWP/2021/ePUAP

Na podstawie art. 80 Konstytucji oraz art. 9 ust.1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich wnosimy o zaskarżenie decyzji Prezesa UOKIK nr DKK-34/2021 wydanej 5 lutego br.

Nasze wątpliwości budzą skutki wydanej decyzji: PKN Orlen będzie pełnił rolę wydawcy oraz prowadził działalność gospodarczą w związku z przejściem na własność drukarni, z których korzystają inne tytuły prasowe. W art. 14 Konstytucji RP (Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność prasy i innych środków społecznego przekazu) wyklucza się istnienie jakichkolwiek mediów prawnie podporządkowanych rządowi i przez niego kontrolowanych. Tak piszą o tym Leszek Garlicki i Paweł Sarnecki w komentarzu do konstytucji: Nie ma konstytucyjnego zakazu istnienia mediów publicznych, a w sferze przekazu radiowo-telewizyjnego są one traktowane jako oczywisty element systemu. Można jednak mieć wątpliwości, czy konstytucyjnie zdrowe byłoby szersze istnienie – innych niż RTV – mediów o charakterze publicznym, zwłaszcza gdy chodzi o prasę drukowaną. [...] Zasada wolności środków społecznego przekazu wyklucza istnienie jakichkolwiek mediów (w tym także – a może nawet przede wszystkim – mediów audiowizualnych) prawnie podporządkowanych władzom politycznym (w pierwszej kolejności – rządowi) i przez nie kontrolowanych. Regulacje prawne zmierzające do ustanowienia takiego prawnego lub faktycznego podporządkowania mogą a limine wywoływać wątpliwości w świetle art. 14 konstytucji. Naruszałoby to bowiem zasadę równowagi i swobodnej konkurencji sił politycznych, będącą podstawą demokratycznego pluralizmu [1].

Również w Pańskim wystąpieniu z 25 kwietnia 2018 r., znak: VII.564.8.2015.AJK [2], wskazane zostało jakim zagrożeniem dla praw i wolności jest wydawanie gazet przez władze: " Art. 14 Konstytucji RP stanowi, że „Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność prasy i innych środków społecznego przekazu”. Zasada ta znajduje potwierdzenie w art. 54 ust. 1 Konstytucji RP, który stanowi, że „każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji. Cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu oraz koncesjonowanie prasy są zakazane”. Pomimo istnienia wyraźnych gwarancji konstytucyjnych, w ocenie Rzecznika istnieją zagrożenia, które powodują, że w praktyce korzystanie z wolności słowa napotyka trudności. Jak wskazano powyżej, jednym z zagrożeń dla wolności słowa jest wydawanie tytułów prasowych przez jednostki samorządu terytorialnego. Praktyka ta budzi wątpliwości Rzecznika także z punktu widzenia zgodności z innymi normami konstytucyjnymi, do których zaliczyć należy m.in. art. 20 i art. 61 Konstytucji RP.”.

Istotne znaczenie dla wykładni art. 14 Konstytucji RP mają orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka formułowane na gruncie art. 10 EKPC. Trybunał sformułował szereg standardów konkretyzujących rolę i znaczenie mediów w demokratycznym państwie prawnym, m.in.: znaczenie wolności wypowiedzi dla demokratycznego charakteru społeczeństwa (ETPC – 9815/85) czy kontrolna funkcja prasy w stosunku do

władzy publicznej (ETPC – 8734/79) oraz rola mediów jako składnika państwa prawa (ETPC – 17446/07)[3]. Poważne wątpliwości budzi zwłaszcza to czy prasa wydawana przez PKN Orlen będzie sprawować funkcje kontrolne względem władzy publicznej, a tym samym pełnić rolę, o której jest mowa również w art. 1 Prawa prasowego.

Ponadto obawiamy się, że podporządkowanie prasy spółkom zależnym od władzy pozwala rządzącym wywierać naciski i manipulować informacją. Przykładem takich działań może być sprawa rozpatrywana przed ETPC Saliyev v. Rosja (39093/13). Pan Saliyev napisał artykuł do lokalnej gazety o nieprawidłowościach w państwowym przedsiębiorstwie energetycznym. Redaktor naczelny pisma - wybierany i opłacany przez władze lokalne - pod presją lokalnych polityków zablokował publikację artykułu Saliyeva. ETPC stwierdził naruszenie art. 10 EKPC, uznając, że struktura własnościowa czasopisma, która wymaga od redaktora naczelnego utrzymywania lojalności w stosunku do władz lokalnych, narusza swobodę wypowiedzi.

W trakcie pandemii mogliśmy też zaobserwować wspieranie przez władzę konkretnych tytułów np. poprzez zamieszczanie odpłatnych reklam związanych z pandemią podczas gdy od mediów niezwiązanych z władzą wymagano ich nieodpłatnej publikacji. Pomijano także niektóre tytuły, np. w kwietniu 2020 r. rząd nie zamieszczał informacji dotyczących pandemii w Gazecie Wyborczej.

Obawiamy się również, że przejęcie tytułów prasowych przez PKN Orlen to kolejny krok, po całkowitym podporządkowaniu mediów publicznych, w stronę tzw. modelu węgierskiego, czyli stopniowym przejmowaniu udziałów w kolejnych tytułach medialnych przez spółki lub inwestorów powiązanych z partią rządzącą. Taki stan rzeczy będzie oznaczał powrót do niechlubnych praktyk sprzed 1989 r. i koniec pluralistycznej debaty publicznej.

Z poważaniem,

Członkowie zarządu zgodnie z zasadami reprezentacji

--

Stowarzyszenie Sieć Obywatelska Watchdog Polska

ul. Ursynowska 22/2 | 02-605 Warszawa

tel: 22 844 73 55

adres email: biuro@siecobywatelska.pl

skrytka epuap: SiecObywatelskaWatchdogPolska/skrytka

www.siecobywatelska.pl | www.watchdogportal.pl

www.funduszesoleckie.pl | www.informacjapubliczna.org

NIP 526282872

KRS 0000181348 Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego

[1] L. Garlicki, P. Sarnecki [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom I, wyd. II, red. M. Zubik, Warszawa 2016, art. 14.

[2] <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20RPO%20do%20MKiDN%20w%20sprawie%20wydawania%20prasy%20przez%20%C5%82adze%20samorz%C4%85du%20terytorialnego.pdf>

[3] P. Tuleja [w:] P. Czarny, M. Florczak-Wątor, B. Naleziński, P. Radziejewicz, P. Tuleja, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2019, art. 14.

Załączniki:

1. [odpis_aktualny_SOWP_03.03.2021.pdf](#)

Dokument został podpisany, aby go zweryfikować należy użyć
oprogramowania do weryfikacji podpisu

Daty złożenia podpisu:

2021-03-03T13:34:04.473+01:002021-03-03T15:47:05.079+01:00

Podpis elektroniczny